

ויפס? הִיָּה צָרִיף לְכַתֵּב וַיִּכְפּוּם!
אֵלָא זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, פִּי
לֹא בִכְחַ יִגְבֵּר אִישׁ, שֶׁהוּא
וַאֲלֵעֲזָר הֵיוּ לְבָדָם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַהֲרִי שְׁנִינוּ
שֶׁבְמִקּוּם שֶׁנִּזְק מְצוּי שְׁלֵא יִסְמָךְ
בֶּן אָדָם עַל הַנֶּסֶס, וְלֹא הִיָּה מְקוּם
שֶׁהַנִּזְק מְצוּי כְּמוֹ זֶה שְׁאֲבָרְהֶם
הוֹלֵךְ אַחֵר חֲמִשָּׁה מְלָכִין לְרִדְף
אֲחֵרֵיהֶם וְלַעֲרֹף קֶרֶב.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁהֲלֵךְ
אֲבָרְהֶם עַל זֶה, לֹא הֲלֵךְ לַעֲרֹף
קֶרֶב וְלֹא סָמָךְ עַל הַנֶּסֶס, אֵלָא
צָעְרוּ שֶׁל לוֹט הוֹצִיא אוֹתוֹ
מִבֵּיתוֹ, וְלָקַח מְמוֹן לְפָדוֹת אוֹתוֹ,
וְאִם לֹא - שְׁיָמוּת יַחַד אִתּוֹ בְּתוֹךְ
שָׁבוֹ. פִּינֵן שְׁיִצָּא רָאָה שְׁכִינָה
שְׁמֵאִירָה לְפָנָיו וְכִמְהָ צְבָאוֹת
סְבִיבָה, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נִדְף
אֲחֵרֵיהֶם, וַהֲקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הֵרַג אוֹתָם. זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּרְשָׁעִים
בְּחֹשֶׁךְ יִדְמוּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּד הוּא, רִגְלֵי
חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ, דָּא אֲבָרְהֶם, - זֶה אֲבָרְהֶם,
וּכְשִׁי צָא, הִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ יִצְחָק
וְנִפְלוּ לְפָנָיו, וְאִם לֹא שֶׁהִשְׁתַּתַּף
יִצְחָק יַחַד עִם אֲבָרְהֶם, לֹא
הִשְׁמָדוּ. זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּרְשָׁעִים
בְּחֹשֶׁךְ יִדְמוּ. פִּי לֹא בִכְחַ יִגְבֵּר
אִישׁ. אֵף עַל גֵּב שֶׁהַכַּח נִמְצָא
תָּמִיד בְּיָמִין, אִם לֹא הִיָּה בְּצַד
הַשְּׂמָאל לֹא הֵיוּ נִדְחִים לְפָנָיו.

דְּבָר אַחֵר רִגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ -
בְּשָׁעָה שֶׁבֶן אָדָם אוֹהֵב אֶת
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ בְּכָל מָה שֶׁהוּא
עוֹשֶׂה וְשׁוֹמֵר דְּרָכָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים קכא) ה' יִשְׁמַר צִאתְךָ וּבּוֹאֶךָ
מִעֵתָה וְעַד עוֹלָם

בֹּא רָאָה כְּמָה חֲבִיבוּתוֹ שֶׁל
אֲבָרְהֶם לְקַב"ה, שֶׁבְכָל מְקוּם
שֶׁהִיָּה הוֹלֵךְ, לֹא הִיָּה חֵס עַל שְׁלוֹ
כְּלוּם, אֵלָא רַק כְּדִי לְהַדְבִּיק
בְּקַב"ה, וּמִשׁוּם כֶּף רִגְלֵי חֲסִידוֹ

בְּכַח יִגְבֵּר אִישׁ. דָּאִיהוּ וַאֲלֵעֲזָר הוּו
בְּלַחֲוֵיִיהוּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר וְהָא תְּנִינֵן בְּאַתֵּר דְּנִזְקָא
שְׁכִיחַ לֹא יִסְמָךְ בַּר נֶשׁ עַל נִיסָא, וְלֹא
הוּו אַתֵּר דְּנִזְקָא אֲשֶׁתְּכַח כְּהֵאִי דְּאֲבָרְהֶם
אֲזִיל בְּתַר חֲמִשָּׁה מְלָכִין לְמַרְדֵּף בְּתַרְיִיהוּ
וְלֵאגָחָא קֶרֶבָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כַּד אֲזִיל אֲבָרְהֶם לְהֵאִי לֹא
אֲזִיל לֵאגָחָא קֶרֶבָא, וְלֹא סָמָךְ עַל
נִיסָא, אֵלָא צָעְרָא דְלוֹט אֲפָקִיה מִבֵּיתִיהּ,
וְנָטִיל מְמוֹנָא לְמַפְרַק לִיהּ, וְאִי לֹאוּ דִּימּוֹת
בְּהַדִּיָּה גּוֹ שְׁבִיָּה. פִּינֵן דְּנִפְק חֲמָא שְׁכִינְתָּא
דְּנַהֲרָא קַמִּיהּ וְכִמְהָ חִילִין סַחְרַנְיָה, בְּהַהִיא
שְׁעַתָּא רִדְף בְּתַרְיִיהוּ, וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
קָטִיל לוֹן, הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּרְשָׁעִים בְּחֹשֶׁךְ
יִדְמוּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רְזָא אִיהוּ, רִגְלֵי חֲסִידוֹ
יִשְׁמְרוּ, דָּא אֲבָרְהֶם. וְכַד נִפְק אֲשֶׁתַּתַּף
יִצְחָק בְּהַדִּיָּה וְנִפְלוּ קַמִּיהּ, וְאִי לֹאוּ דְּאֲשֶׁתַּתַּף
יִצְחָק בְּהַדִּיָּה דְּאֲבָרְהֶם לֹא אֲשֶׁתַּצִּיאוּ הָדָא
הוּא דְכַתִּיב וַיִּרְשָׁעִים בְּחֹשֶׁךְ יִדְמוּ. פִּי לֹא בִכְחַ
יִגְבֵּר אִישׁ. אֵף עַל גֵּב דְּחִילָא אֲשֶׁתְּכַח תְּדִיר
בְּיָמִינָא, אִי לֹא הוּוּ בְּסִטְרָא דְשְׂמָאלָא לֹא
אֲתַדְחִינֵן קַמִּיהּ.

דְּבָר אַחֵר רִגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמְרוּ, בְּשָׁעַתָּא דְּבַר
נֶשׁ רַחִים לִיהּ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחִים לִיהּ בְּכָל מָה דְּאִיהוּ
עָבִיד וְנָטִיר אַרְחוּי כְּמָה דְּאַתָּה אָמַר (תהלים קכא) יי
יִשְׁמַר צִאתְךָ וּבּוֹאֶךָ מִעֵתָה וְעַד עוֹלָם.

תָּא חֲזִי, כְּמָה חֲבִיבוּתִיהּ דְּאֲבָרְהֶם לְגַבִּי
קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבְכָל אַתֵּר דְּהוּוּ
אֲזִיל לֹא הוּוּ חֲזִי עַל דִּילִיהּ כְּלוּם, (דף קיג ע"א)
אֵלָא כְּגִין לְאַתְדַּבְּקָא בִּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

הוא, ובגין כך רגלי חסידו ישמר. ודא היא אתתיה, דכתיב ואבימלך לא קרב אליה. וכתיב פי על פן לא נתתיך לנגע אליה.

בפרעה מה כתיב, (בראשית יב) וינגע יי את פרעה וגו' על דבר שרי. היא אמרה - והקדוש ברוך הוא היה מפה, ומשום כך רגלי חסידו ישמר. ורשעים בחשך ידמו - אלו פרעה ואבימלך, שהקדוש ברוך הוא עשה בהם דינים בלילה. פי לא בכח יגבר איש, מי זה איש? זה אברהם, דא אברהם, דכתיב ועתה השב אשת איש וגו'.

וה' פקד את שרה כאשר אמר וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (וכריה א) ויראני את יהושע הפהן הגדול עמד לפני מלאך ה' והשטן עמד על ימינו לשטנו. בפסוק זה יש להסתפל בו. ויראני את יהושע הפהן הגדול - זה יהושע בן הוֹצֵדֶק. עמד לפני מלאך ה', מי זה מלאך ה'? זהו המקום ושגשמות הצדיקים צרורה של נשמת הצדיק צרורה בו, וכל אותן נשמות הצדיקים עומדות שם, וזהו מלאך ה'.

והשטן עמד על ימינו לשטנו - זהו יצר הרע שהוא משוטט והולך בעולם לטל נשמות ולהוציא רוחות ולהסוות את הבריות למעלה ולמטה. וזהו בשעה שהטיל אותו נבוכדנצר לאש עם אותם נביאי השקר, וזה היה מסטין למעלה פדי שישרף עם.

שכך היא דרכו - שאינו מקטרג אלא בזמן של ספנה ובזמן שהצער שורה בעולם, ויש לו רשות להסוות ולעשות דין אפלו בלי דין, כמו שנאמר (משלי א) ויש נספה בלא משפט. מה זה לשטנו? שהיה אומר, או שכלם ינצלו או שכלם ישרפו.

ויי פקד את שרה כאשר אמר וגו'. רבי חייא פתח ואמר (וכריה א) ויראני את יהושע הפהן הגדול עומד לפני מלאך יי והשטן עומד על ימינו לשטנו. האי קרא אית לאסתכלא ביה. ויראני את יהושע הפהן הגדול דא יהושע בן הוֹצֵדֶק. עומד לפני מלאך יי, מאן מלאך יי. דא אתר צורא (ס"א דנשמתין דצדיקא צרורה) דנשמתיה דצדיק צרורה ביה, וכל אנון נשמתין דצדיקא קיימין תמן, ודא הוא מלאך יי.

והשטן עומד על ימינו לשטנו. דא יצר הרע דאיהו משוטט ואזיל בעלמא לנטלא נשמתין ולאפקא רוחין ולמסטי לון לברייתא לעילא ותתא. ודא הוא בשעתא דאטיל ליה נבוכדנצר לאשא עם אנון נביאי השקר, והאי הוה מסטין לעילא בגין דיתוקד עמהון.

דחבי הוא ארחוי דלאו איהו מקטרג אלא בזמנא דספנה ובזמנא דצערא שריא בעלמא, ואית ליה רשו למסטי ולמעבד דינא אפלו בלא דינא כמה דאת אמר, (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. מהו לשטנו, דהוה אמר או פלהו ישתזבון או פלהו יתוקדון.